

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Kell-e mélyebb képzettség a mai időben a lelkészi álláshoz?

A feltett kérdésre nekem is volna némi mondani-
valóm.

Gondolatokat vetek fel csupán, menten minden
indulattól és hangulattól.

Azért kezdem így, mert a kérdés első feltevője,
dr. Veress István tanár úr s a következő lapban erre
válaszoló lelkésztársunk, Láblógázi úr, írásaikból ki-
tetszőleg, bizonyos hangulattal, indulattal tárgyalják
e fontos kérdést.

Társadalmunk most nagyon hangulatos s a han-
gulat bizonyos ködbe burkolja a tárgyakat, dolgokat,
jelenségeket és:

„Képzeletben éjjel megijedve,

Mily könnyen lesz egy-egy bokorból — medve!“

Az én látó lelkem szerint, a „Konventiöle
Lügen“ közé számlálható Max Nordaunak azon állí-
tása is, hogy „a mai egész társadalmunk a hazugságon
épül fel“. Hazugsággal csak rontani lehet, — építeni
fentartani nem. Mondhatunk ugyan ilyen hangulatos
igazságot, de keresztyén lelkületű ember ilyen igaz-
ságot nem lát schol az élők világában. Veress István
dr. úr is azért támad a hazugságokra, mert azokban
életfentartó elemet nem lát. Igen sok ember azért
néz hazug szemmel felfele, mert nem ő van felül;
lefele már jobban esik pillantani.

Általában arra kellene törekedni a tiszta látásra
vágyó embernek, hogy a dolgokat a *maguk helyén s
tényleges egymásrahatásukban* lássa s így ítélje meg
a helyzetet is, a hatást is és — az eredményt is.

S ha ilyen látószögből nézem ezt a kérdést:
kell-e mélyebb képzettség mai időben a lelkészi állás-
hoz? — hát az rá az egyenes feleletem: ilyen kérdést
feltenni nem is szabad, nem is illik! Mert nincs az
a mély és magas képzettség, amire szüksége ne volna
minden időben egy keresztyén lelkésznek. Ha rajtam
állana, lelkészekül csupán a lángelméket választanám

ki, kik „éhezik és szomjúhozzák az igazságot“. Hadd
beszélne, hadd munkálna, a lelkészek lelkén át, az
Úr tiszta, alkotó lelke. Veress István tanár úr is
kifejezi ezt s tulajdonképpen azért hangoztatja és
hangulatoskodik, mert nem minden lelkész — próféta.

Azonban, az én lelkem is úgy látja már régen,
hogy Láblógázi társunk is fején találja a szöveget, midőn
hangsúlyozza, hogy nem minden tudomány — tuda-
mány. Még ha az volna is, nem minden tudomány
haszonhajtó a gyülekezeti életre. Én is sokszor elmond-
tam már, hogy sok felesleges lelki takarmánnyal tölti
meg az iskola a leendő pap szellemi gyomrát, —
amire azt felelték a nálam okosabbak, hogy azokra
is szükség van, lévén az értelmi és erkölcsi táplálkozás
is némileg hasonló az anyagi táplálkozáshoz, ahol a
zsír- és erőtakarmány mellett szükséges bizonyos
mennyiségű polyva, nehogy a tömített eleség bél-
szűkülést okozzon. Az életelemeknek *átmeneti* hely-
zetök van a fejlődés fokozatain.

Az egész kérdés lelkészválasztásunk boszorkány-
üstjéből alakult, ebben fogamzott. Ezt a boszorkány-
üstöt kellene fenékre fordítani a bölcs törvényhozás-
nak s akkor rendbe jönne minden.

Legnagyobb bajunk, hogy társadalmunkban,
értékmérőül, az anyagot, a jövedelmet, a fizetést
nézzük és tartjuk. A régi dicső görögök pályafutói
egy babérkoszorúért futottak, mert abban a koszorú-
ban a nemzet lelkének Hozsánnája ragadta lelküket
az Olimpész istenei közzé. Ma pedig a bankettek és
formaruhák költséges pályaterén futkosunk s aki
márványjászolból aranyzabot abrakolhat, konzulnak
képzeli magát, mint annak a bizonyos római császár-
nak a lova. És ez már a „Konventionelle Lüge“,
hogy aranyzabtól a ló is konzullá válhat, holott elpusz-
tul biz a' s csak bőre kerül vásárra.

A lelkészi *munka értékét* kell a pályatér célpont-
jába tenni és mindjárt másként fog menni a futás
és futtatás.

Nézzük csak a dolgot.

Azt panaszolja a tanár úr, hogy a választók nem becsülik a lelkészi képzettséget és tudományt. És itt meg kell állapítanunk egy különös dolgot. Azt nevezetesen, hogy a választóknak nem adatik mód és alkalom, hogy lehetőleg megismerhessék a pályázók tudományos képzettségét.

A magam sorsa jut eszembe. Elmondhatom őszintén, semmi érdekem többé e földi világban, pályafutásom véget ért. Mindkét papi bizonyítványom színikitűnő, sőt visszamehetek a népiskolára, aztán a gimnáziumon és theológián át. És ha dicsekednem lehet, azt tartom legfőbb dicsekedésemnek, hogy éveken át elnöke voltam a sárospataki irodalmi önképző-társulatnak s tisztességes garasokat raktam össze pályaművekért, levén egyedüli tiszta gyönyörűségem a folytonos munka. Szép bizonyítványaim vannak egyéb dolgaimért is. Még a Golgota keresztje alatt is vergődtem s bizony kicsi hija, hogy át nem szegeztek. S hol van az a helyzet, az az alkalom, midőn előállhattam volna bizonyítványaimmal, *mint szükséges kellékekkel*, hogy íme, képes is vagyok, kész is vagyok, eme vagy ama munkatérre? Hogy pedig valaki sértett hiúsággal, nagyravágyással ne vádoljon, hát Pál apostol lelkével jelentem ki, hogy sohasem vágytam a völgyből a hegyre és sohasem vettem elő bizonyítványaimat, még legbensőbb barátaim előtt sem. Csak azért hozom fel most is, nines-e mulasztásunk abban, hogy adnánk alkalmat a választóközönségnek, ne csak a kéz és láb, vagy az öblös hang és öblös kancsók alapján ismerni meg leendő lelki vezéröket, hanem...

Valamikor, a nemes urak szinte maguk választották ki és neveltették leendő papjukat s helyezték el birtokaikon, népeik közé s tudták, kinek milyen a fajsúlya a magasabb mérlegen is. Ma megelégszünk az ígéretes vesszőfuttatásával.

Hát vajjon mi volna abból, ha a pályázati föltételek között ilyen is foglaltatnék? amint megürül egy lelkészi állomás, kihirdetik a pályázatot, záros határidőn belül. Arrarendelt bizottság átnézi az okmányokat, a képesített pályázók iskolai képzettségéről, addigi működésükről esperes által kiállított és püspökileg láttamozott bizonyítványukat s ezeket esperes átteszi egy egyházi és világi tagból megbízott küldöttséghez, amely küldöttség előre értesítvén a választó-gyülekezetet, közgyűlésben felolvassa a pályázók neveit, iskolai bizonyítványait, működési bizonyítványukat. Ezután esperes vasárnaponként és kettenként kiküldi a pályázókat, egyik délelőtt,

másik délután predikál s így alkalma lesz közvetlenül a gyülekezet minden tagjainak, legjobb tudása szerint megállapítani a pályázók lelki értékét s nekikvalóságát.

Tudjuk nagyon jól, hogy a lelkész működése, abban a gyülekezetben, eshetőleg nemzedékek életére, boldogulására vet alapot; nem kell-e hát minden eszközt megadni, hogy annak az életnek, annak a boldogulásnak teremtő erejét kellőleg mérlegelhesse a gyülekezet? ! Bezzeg a zsidók még a külföldet is bekalandozzák alkalmas rabbi után! A nyiregyházai hitközség kiküldöttei egy évnél is tovább jártak az egész országban! A gyülekezet érdeke a fő, nem pedig egy egyén megélhetése. Sohasem volna szabad szem elől tévesztenünk, hogy a lelkészi pálya nem kenyérkereset, hanem önfeláldozó szolgálat.

Éppen ezért, a választási visszaélések miatt bátorodom legfőként egyházhatóságainkat okolni. Törvényeink fiskálisfogások paragrafusai. Minél több paragrafus, annál rosszabb. Gyors és lelkiismeretes szigorúság helyett unott huzavona és minden mesterkedés elkövetése a huncutkodás mentésére — krisztusi humanizmusból. Elsőrendű kriminálisták szerepelnek ma már egyházi bírósági tárgyalásainknál. Orcapiritó szegény reánk, hogy Isten igéjének sáfárai ide sülyedtek. Úgy kellene égni minden keresztyén pap lelkében azon figyelmeztetésnek, melyet Pál apostol I. Kor. VI. részében örökigazsággként és kemény figyelmeztetésül előad, mint a Jahve csipkebokrának. S mi kullogunk a világi paragrafusok után. Ha rajtam állana, azt a belhivatalnokot, ki ügyvéddel jó bíróságaink elé, azonnal megbélyegezném, mielőtt száját szóra nyitná. Ezt lehet már elnevezni „Konventionelle Lügende“.

Ezeket kell segíteni, ha élni akarunk. A választási visszaélésekből egy makulát sem szabad megtűrni. Adnánk csak egy-két hatásos példát, mindjárt visszahőkölnének a Simon Magusok.

Tudom én, hogy száz és egy kifogást lehet felhozni az elmondottak ellen. De hát ugyan minő szent dolog ellen nem hozhat fel kifogást a kétfele sántáló ember? De én végre is azt mondom Illés prófétával: „Meddig sántáltak kétfelé? Ha Jehova az Isten, — kövessétek őt! Ha pedig Baal: kövessétek azt!“

Csak tessék ezek felett gondolkodni.

Andrássy Kálmán.

MANDEL LIPÓT cipő árúháza Piac-u. 28.

Bevésett egység-árak: 12'—, 16'—, 20'—, 24'— korona.

Reflexio dr. Veress István cikkére.

Nagytiszteletű dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgató úr a Debreceni Protestáns Lap folyó évi 6. számában egy, e lapok igen tisztelt Szerkesztője által is rendkívül mélyen járónak és felette aktuálisnak jelzett cikket tett közzé a következő címen: „*Kell-e mélyebb képzettség mai időben a lelkészi álláshoz?*“

Van ebben az igazságos és kiváló értékű cikkben egy passzus, mely ekként hangzik: „Nem, nem komoly, képzett embereknek való pálya ma már a magyar református lelkészi állás. Ide elég útravalóul a nehezen, néha többszöri bukás után megszerzett papi diploma. Minek a tudás, a képzettség? Hiszen ezek gyakran még akadályául szolgálnak az előhaladásnak. Tudok erre is egy példát. Egy jó javadalmú egyházközségbe pályázott egy ismert nevű egyházi író-lelkész; élelmesebb ifjú versenytársával szemben nem sikerült a megválasztása, mert az ellentábor fennen hirdette: nem érdemes megválasztani, mert a sok tudománytól meg van hibbanva az esze“.

Eddig a passzus, melyet a jeles cikkíró közleményéből kiszakítottok. Intimitásoknak nevezi dr. Veress István cikkében ezeket a részeket, melyekre azt mondja, hogy talán — nehogy szennyeseket szelőlőztessük, — nem is kellett volna azokat nyilvánosságra hoznia. Nos, engedje meg nagytiszteletű Veress István úr nekem, hogy mint az általa aposztrofált „ismert nevű egyházi író-lelkész“, továbbfűzzem és kiegészítsem közleményének e részletét.

A dolog úgy történt, hogy az az „ismert nevű egyházi író-lelkész“ pályáztam egy, mondjuk jól jövedelmező lelkészi állásra. Két küldöttség jött el meghallgatásom végett; az első küldöttség tagjai, meg kell adni, nagyon helyesen és igazságosan voltak összeválogatva: bíró, gondnok, presbiterek, községi előljárók, vagyoni tekintetben pedig a leggazdagabbtól a legszegényebbig mindegyik társadalmi osztály, sőt külön az intelligencia is képviselve volt általuk. Ez volt a hivatalos paphallgató-küldöttség. Meghallgattak s istenisztelet után menten kijelentették szemembe, hogy — jóllehet ők megfogadták úgy egymással, mint a választókkal szemben, miszerint begombolkóznak és mindaddig, míg a paphallgatásoknak végire nem járnak, a meghallgatott lelkészekről se pro, se contra nem nyilatkoznak, — mégis nem tehetik, — mondották, — hogy bizalmasan már itt ki ne jelentsék, hogy velem, személyemmel, funkciómmal annyira meg vannak elégedve, miszerint nekik eltökélt szándékuk tovább nem menni, hanem az őket megbízó gyülekezetet is arra fogják rávenni, hogy mint egy test, álljon személyem mellé.

Vehettem volna talán kétszínű hízkelvésnek is e nyilatkozatukat, ha eme megállapodásukat, hazaérkezve, a községem főjegyzőjéhez írt külön levélben meg nem erősítették volna. Majd rá nem sokára jött egy be nem jelentett kontra-küldöttség, ez is meg-

hallgatott s hazaérkezve, a legjobb véleményt terjesztette felőlem. Szóval annyira dühöngött közöttük az egyetértés, annyira ágaskodott bennük az egyöntetűség, hogy, megválasztatásom egészen természetesnek és befejezettnek találva, már egyenesen a leendő beiktatásom felől kezdtek tárgyalgatni s kértek, hogy írjak az engem személyesen, közelebbről ismerő főtiszteletű és méltóságos Püspök úrhoz s kérjem meg, hogy személyes megjelenésével tegye örökké emlékezetessé beiktatásom ünnepélyességét, hiszen püspököt úgy se üdvözölhetett még falai között soha az ő községük.

Közben aztán jöttek rólam a furcsábbnál-furcsább és nem minden humortól mentes hírek. Beszéltek felőlem egész büszkeséggel Nagy Jó Uramék, hogy olyan vagyok, mint a Lexikon: mindent tudok; hogy hét nyelven beszélek. (A magyar nép, ha valakit két-három nyelven való jártasságáért dicsérni akar: ez már szokása, talán babonából is, hogy mindjárt a hét nyelven való tudást kenir rá.) Egyszóval annyira feldicsértek, hogy talán már csak a Herakles 12 héroszi tette volt még hátra, amit rám nem fogtak.

De egyszerre csak mi történik? És ez jellemző népünk pszichológiai tanulmányozásánál! — Hírek keringenek, hogy valaki a paphallgató küldöttség tagjai közül, — nem birván elviselni, úgy látszik, mély bölcseségtől sugallt aggodalmait elhallgatását, — egy nagy és prófétikus figyelmeztetéssel kívánja egyháza és községe nimbuszát a várható katasztrófától megoltalmazni. Amilyen komolyan bölcsnek hitte magát a látnok küldöttségi tag: hozzá méltó volt a milieu is, hol aggodalmának kifejezést kellett adnia. Az el nem hordozható, magába nem fojtható aggodalom és látnoki tanács pedig az volt, hogy ne válasszák meg képzettségéért, tudásáért csak az imént is még érdemén felül feldicsért személyemet, mert félt, hogy a nagy tudományban idővel még az elmém tisztaságát is elveszithetem. Ez pedig — mint mondták, — mégis csak szégyen volna községükre.

A prófétai tanácsot annyira időszerűnek és annyira okosnak vélték, hogy Nagy Jó Uramék egyenesen bűnnek tartották annak ellentmondani. Nemcsak, de az éber lelkiismeretű indítványozót látnoki figyelmeztetéséért egyenesen glorifikálni kezdték. Fellelékezve, megszabadulva a lidércnyomás alól, lázas sietséggel igyekeztek jóvátenni abbéli meg nem gondolt ballépésüket, hogy személyem mellé állottak. Idő már nem igen volt, a választás napja pedig gyors léptekkel közeledett. Kiküldtek két-három tagot, hogy hallgassanak meg egy, addig szóba sem jött segédlelkész urat. Nos a vég? A vég pedig az volt, hogy a háromtagú küldöttség informálására nagy többséggel megválasztották a meghallgatott segédlelkészt. Hiábavaló volt aztán itt pártom egyik lelkes vezetőemberének, az ottani kurátornak az a naivul becsületes, bár nevetséges igyekezete, hogy ő megy és az engem személyesen ismerő vármegyei főorvostól bizonyítványt hoz annak igazolására, miszerint *nincs*

Református zsolttárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégebbi könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

egyáltalán kilátás elmém elborulására. (Risum teneate!) Irgalmatlanul elbuktattak. Így lón aztán, hogy dr. Veress István szerint ez esetben egyenesen akadályul szolgált a vélt nagy tudomány előhaladásomnak. Ime egy kép, egy darab élet a mai tarthatatlan papválasztási rendszerből!

Engedjek meg nekem e lap olvasói, amiért e példátlan esetet a maga egész sötét háttérével előhozni bátor voltam. Nem most történt; az igaz, nem is nagyon régen, de azért még sem irok egészen friss benyomások alapján. Személyes ellenszenv sem vezet a megválasztott lelkésszel szemben, akiben, — mint hallom, — feltett szándékuk ellenére is képzett, külföldet járt, okos embert találtak. Lehet, ha előre tudták volna képzettségét, talán meg se választották volna. Az okulás pedig mindebből az, hogy míg a mai választási rendszer fennáll, senki elő ne merjen hozakodni tudásával, képzettségével, sőt a félenkebbeket, a számítóbakkat, a tudást nem önmagáért, hanem csupán az anyagi előrejuthatás végett becsülő kollegákat pedig eleve figyelmeztetem, hogy ne tanuljanak, ne törekedjenek több tudásra, mert úgy lehet, hogy igen nagyot csalódnak.

Mit is mondott tanítványait még a börtönben is megadásra, engedelmességre intő bölcs Sokrates? „A törvényeknek, még ha igazságtalanoknak is látszanak, engedelmeskedni tartozunk!” Végszavam nekem is az, hogy mivel elég helytelenül, a konvent nem látta elég „*urgens necessitas*”-nak a papválasztási törvény módosítását a zsinat 1915-ben leendő összehívására: bármily fekélyesnek és igazságtalannak láttassék is a mai választói törvény, mégis nyugodjunk meg annak intézkedéseiben; — nemkülönben 1917-ig, az új zsinat összeüléseiig már csak hunyjunk szemet a mai kiáltó visszaélésekkel és szabadosságokkal szemben is, de akkor aztán, ha van még a magyar református anyaszentegyház vezetőiben s legfőbb törvényhozóiban belátás, bölcsesség és igazi egyházszeretet, — mit kétségbe vonni bűnnek tartanék, — ha számolni tudunk azzal, hogy a debreceni egyetem útját is már a magasabb lelkészi képzettség megteremthetése végett egyengettük és egyengetjük, akkor a zsinati atyák, ha már törvénybe nem iktathatjuk lelkészválasztásoknál a szellemi tudás fensőbb-ségét és előnyét, a mai szabadosságnak legalább annyira törekedjenek a korlátozására, hogy a tudás, a nagyobb képzettség, ha feltétlen előmenetelül nem is, de visszariasztásul, akadályul se szolgálhasson a pályázni akaró tudományszomjas lelkeknek.

Nem mondom én, hogy a tudós pap egyszersmind birtokában van minden lelkészi arravalóságnak és szerénységnek is, mert amily bántó és megbotránkoztató az üresfejű nagyképűsködés, époly visszatetsző, ha valaki könyvmolyként szobájába zárkózva, népe társadalmi életétől kínai fallal izolálja el magát, vagy pöffeszkedve fitogtatja képzett mivoltát. Bár az igazi tudás és feltétlen szerénység mindig ikertest-

vérek voltak és lesznek egymással. Részemről mégis megbocsáthatóbbnak és kisebb bűnnek tartom, ha valaki nem az üresfejűségével, hanem a tudása fitogtatásával botránkoztatja embertársait.

„Könyvrágésá!”

Kell-e mélyebb képzettség a mai időben a lelkészi álláshoz?

Ezt a kérdést veti fel nt. dr. Veress István tanár úr a Debreceni Protestáns Lap folyó évi 6. számában és határozott választ ad, hogy nem, mert a mélyebb képzettség nincs honorálva a stréberségnek bőséges tápanyagot nyújtó választási törvény mellett.

Mindenesetre megérdemli e kérdés a vele való foglalkozást s óriási jelentősége és hordereje megkívánja, hogy a nt. dr. Veress István úr által felvetett kérdéshez hozzászóljunk.

Engedjen meg nekem a nt. Tanár úr, de a kérdést olyan formában fogni fel, mint méltóztatott: nem lehet és nem szabad.

A mai időben, a XX. század „újított és javított” világnézeleteinek harcában az „ifjú óriások” nagyhangú ugyan, azonban semmiesetre se megvetendő és le nem kicsinylendő, a keresztyén vallás ellen intézett folyton és állhatatosan megújuló támadásai közepett: semmi mellétekintet nem homályosíthatja el azt a helyes elvet, hogy a lelkészi álláshoz igen mély, sőt a többi tudományos pályák átlagánál mélyebb képzettség szükséges. A mi lelkivilágunknak is egészen másnak kell lennie, mint a más kenyérkereseti pályán működőké. A mi lelkünk iránytűjének mindenkor az idealizmus mágnes sarka felé kell mutatni. Míg a más pályán levők mondhatják azt: nem érdemes tanulnom, magamat képeznem, mert nincs belőle hasznom; mi nem mondhatjuk. Mi a mi Urunk Krisztusunk szolgálói vagyunk, eszközök az Örökkévaló kezében, munkások a Mennyei Gazda szőlőskertjében; ha a mi Urunknak szolgálói vagyunk: akkor kötelességünk teljesítése nem érdem, de elhanyagolása vagy pedig a reánk bízott talentum elásása: bűn; akkor nekünk mindenünket, amink van, áldozatul kell vinni az eszmének, az Igének, akinek szolgálunk; sőt mivel *eszközök* vagyunk és semmi többek, nem is lehet öncélunk, nem lehetnek egyéni aspirációink, csak kötelességeink és hivatásunk lehet; mint az asztalos vésője, gyalúja vagy kalapácsa nem önmagáért vagy egyéni érvényesülésért van, hanem eszköz az asztalos kezében; minden jó gazda maga állítja be munkásait, csak a Mennyei Gazda nem állíthatná oda az ő szőlőmunkásait, ahová éppen jónak látja?!

Ha hisszük ezeket és ajkunkra vesszük hirdetésüket: vonjuk is le annak következményeit életünkben, mert hitünk csak akkor igaz, ha életünk meg-

KÉSZÍT:

minden a fényképeszeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképeszeti, festészet és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig.

bizonyítja. Ne egyéni érvényesülést lássunk hát abban, ha az Örökkévaló mennyei Gazda valakinek több sor megmunkálni való szőlőt adott s ezért ne a több sor szőlőre, hanem a feladat súlyosabb voltára s ezzel együtt a több felelősségre essen tekintetünk. A nagy cél: Isten országa erős fegyverzetű, bátor és kitartó katonaságot kíván: kövessünk el mindent, hogy ilyen katonákkal rendelkezessünk. Hitem és meggyőződés szerint e kérdésnél csak ez a magasan álló elvi szempont jöhet tekintetbe s ez „igen”-nel felel a feltett kérdésre, az pedig, amire nt. dr. Veress István úr utal, egészen mellékes tekintet, mely nem döntheti el a fenti kérdésre adandó feleletet nemlegesre.

Dr. Veress István úrnak fáj, hogy öreg papok után fiatalok jönnek, híres papok helyét ifjú, ismeretlen káplánok foglalják el s fél, „hogy ha az öregedő lelkészi nemzedék kidől, utána aligha következik bölcseséggel, tudással, képességgel vezetni tudó nemzedék”. Én úgy gondolom, hogy az öregek is voltak fiatalok s a most ismert nevéik is ismeretlenek és ezért ez idáig — hála az Örökkévaló gondviselésnek, — mindig támasztott az Ur vezetőket Magyar Református Sionunknak. Dr. Veress István úr szerint a főbaj az, hogy a szabad választás folytán nagy egyházba fiatalok jutottak, hogy ez nem lehet a feladat terhe és a felelősség miatt irigység tárgya, arra fentebb már reá mutattam, most csak egy gyakorlati szempontot óhajtok kidomborítani. A mi nagy egyházaink tespednek s évtizedek óta olyanok, mint a nagy álló vizek, alig mozdíthatók. Miért? Az okok különbözők, de nem lehet-e arra gondolni, hogy a régi választási törvény értelmében az ily egyházakba csak öregebb s az életküzdelemben lelkének rugékonyságát elvesztett, idealizmusa elhamvadt tüzeinek csak romjaival bíró lelkipásztorok voltak választhatók? Ám mondjuk, hogy olykor a stréberség érvényesül és pedig a lelkipásztori állás méltóságához nem méltó módon érvényesül. A választási törvény itt a hibás? Nem, hanem a pap, aki stréber. Hol hát a megoldás? Ott, hogy a pap ne legyen stréber. A theologusképzés, nevelés hát e kérdés achillesarka. Mélyebb képzést, egyetemi fokon álló képzést a theologusoknak, olyan vizsgát, hogy aki papi diplomát nyert, helyét megállhassa mindenütt, hogy ne legyen a theologia diploma-gyár, mely legkönnyebben gyártván a diplomákat, a strébereket, a komolyan tanulni nem óhajtókat vonja magához. Bibliát oda a theologusoknak és pedig eredeti nyelven, hogy kénytelen legyen a diploma érdekében sokat foglalkozni vele, majd alakít akkor az Isten igéje, neveli az a lelkeket, mert az Ő beszéde nem tér meg ő hozzá üresen, hanem amit az Ur reája bízott, elfogja azt végezni az Ő igéje és nem a... választási törvény.

Gönczy Béla,
református lelkész.

Gondolattöredék a tudás és a jellem békójáról.

Ki lenne az, aki a lelkészek és segédlelkészek közül mélyebben ne gondolkoznék a mai választási rendszerről, akit igazán el ne keserítene annak fogyatékos és tarthatatlan volta?

A mai kor református lelkészeit erős és nem alaptalan vád érte a miatt, hogy felhagytak a tudományos foglalkozásokkal, mit őseink csak a közelmúltban is oly nagy előszeretettel folytattak.

Ott él ez a vád nagyon sok egyén lelkében. Keresik az okot Vizsgálják a theologiai akadémia hiányait. Bírálat alá veszik a lelkészképesítő vizsgálatokat. Pedig a mi akadémiánk, a mi vizsgáink még mindig magas nívón állanak. Hiszen az ifjú segédlelkészekben nemes törekvéseket, magasztos eszméket, ideális célokat még mindig bőségesen találhat a kutató.

De sajnos! nem találja ezeket meg az élet küzdelmeiben porig megalázott idősebb segédlelkészek jelentékeny részénél.

Mindjárt a lelkészi oklevél megszerzése után egy olyan küzdelemben kell belevetni magát mindegyikünknek, melyből manapság meggyalázás nélkül csak az kerülhet ki, kinek a győzelemre reménye sem lehetett.

Szegény ifjak! Eleinte még tudunk szégyelni; tudunk az eszméért lelkesedni; tudunk hinni, bízni: várjuk a jövőtől kárpótlásunkat. És azután... Ha mindig erősebb a küzdelem, az önértet jutalma a bukás, a szemérmes lelkészek nem jut eklézsia: csuda-e, hogy mind többen-többen megölik önértetüket, elhallgattatják lelkiismeretük szavát, kitépik szívükből a szégyennek még csak érzetét is!

Itt áll előttünk a paszabi példa. Gondolná-e az igazságos, de egyszersmind szigorú bíráló vagy az olvasó közönség közül csak egy is, hogy a Paszabra meghívott segédlelkész, csak két évvel az előtt, midőn a gyulavári választásnál egyik jó barátja anyagi eszközt akart érvényesíteni, e szavakkal utasítá el: „Megtiltom neked még csak a gondolatát is! Vagy talán te feltételeznéd rólam, hogy pénzen vett kathedrából hirdessem az Istennek igéjét?”

Sok arcuclsapást szenvedünk el mindannyian a sorstól. Sok álmatlan éjszaka gyötri, fogyasztja a segédlelkészek lelki erejét, mert ritka az ma közöttünk is, kit a szenvedés megerősít, de meg nem hajlít.

És ha egyszer már meghajlott a kálvinista nyak az élet küzdelmében, oda a férfiúi önértet, vele együtt oda van a magasabb dolgok iránti vágyakozás is. Midőn valaki erővel hallgattatta el lelkiismeretének szavát az anyagi javakért, nem fog az többé lelkesedni sem eszméért, sem tudományért. Az ilyenek assimilálódnak környezetükhöz. Szántnak, vetnek. Erős testi munkát végeznek. Aztán lassanként lelkük is eldurvul. Meggyőződésükké lesz, hogy minden helyes, amit a család jólétének érdekében tesznek. Boldogok, mert saját magukkal megelégedettek.

„Meteor” szálloda Budapest
VII., Erzsébet-körut 6. szám.

120 kényelmesen berendezett szoba.
Légfűtés. — Liftszolgálat éjjel-nappal.
Fürdők. — Vacuum cleaner. — Összes
vidéki lapok. — Szobák 4 koronától.

De lehet-e sajátmagával és helyzetével megelégedve a segédlelkész ?

Nézzük csak, mire való a segédlelkésznek 500, mond ötszáz korona évi fizetése ? Arra, hogy tengődjék ! Arra, hogy megengedhető vágyait is háttérbe szorítsa ! Arra, hogy hívatásához kellőképpen reprezentálni ne tudjon ! Arra, hogy az adósság csinálását fiatal korában megtanulja !

Hiszen könyvtár minden segédlelkésznel föltétlenül szükséges. Ruha és némi társaságos összejövetel szintén nem maradhat el !

És mikor látja, hogy a legszolidabb életmód mellett is gyakran kell anyagi zavarokkal küzdenie : mint szomjúhozó szarvas a hideg kútfőre, úgy vágyakozik az elérhetetlen messzeség miatt rózsás színben mutató eklézsia után.

Minden értéket áldozattal és élvezettel mérnek.

A segédlelkész nem ismeri közvetlenül az élvezetet, ami, mint bér, az egyházvezetésért jár, — ha ugyan élvezetnek lehet nevezni ? — de látja, mily nagy áldozatába kerül annak megszerzése. Talán ez kölcsönöz oly nagy értéket a falusi lelkész barna kenyérének, hogy érette oly sokan áldozzák fel magát a jellemet is ?

Hogy a lelkészválasztások alkalmával oly nagy mértékben elterjedtek a visszaélések, ennek nemcsak az idevonatkozó törvény az oka.

Oka, és főleg, az is, hogy a legtöbb esetben az egyházak békéjét nézik. Ennek érdekében nemhogy minden visszaélőt kizárnának a pályázathoz, hanem a felebbezéstől is intik azt, ki szintén törvény ellenére járt el.

Száz eset közül csak egyszer sújt le a földi igazság ; ha ugyan igazság ! Mert oly erős keze, hogy a többiért is, az az egy szenved, az összes vétkeket.

Önkéntelenül is a szentírás szava jut eszembe : „Kicsoda közületek az az ember, akinek van egy juha, és ha az szombatnapon a verembe esik, meg ne ragadja és ki ne vonja azt ?” (Máté XII. 11.)

Mi is, az idősebb segédlelkészek, verembe estünk és szokatlanul sokan vagyunk benne. Saját hibákon kívül estünk a választási törvény szigorú szakaszainak útvesztőjébe, az ezen törvény alapján kifejlődött, mindenkor csak az egyház belbékéjét néző választási rendszerbe. És a földön ; itten nincsen, ki segítsen !...

Református egyházunk önkormányzati rendszere, melyet tisztelünk és tisztelni tartozunk is, kizárja a gyors segélynyújtást. Okosabbat nem tehetünk, mint az Úr bárányaihoz illik, kellő csendben és türelemmel várjuk be a Zsinat nagy napjának

felvirradását, majd az kimentí azokat, kik még akkor is ott találtatnak.

És midőn ilyen körülmények között ér bennünket az alapot nem nélkülöző vád, hogy a tudomány iránti szeretet meglankadt a lelkészekben : nézetem szerint nem ez a főhiba, nem ettől kell féltetni református egyházunkat.

Tudásunk még ma is bőséges forrásnak kútfeje lehet. Képzettségünk még ma is felette áll minden más felekezet jogos kritikájának. Támadás csak saját egyházunk kebelében érhet bennünket. De vajjon tudományunk igazságát bebizonyítjuk-e életünkkel ? Tetteink nem másról beszélnek, mint ajkaink ? Érti-e a nép, hogy a mi tudásunk nem pusztán ismeretekből áll, hanem azoknak helyességét benső meggyőződéssel hirdetjük ?

Hiába való a lelkésznek minden képzettsége, nincs oly mély vagy magas tudományos ismeretkör, amely a gyülekezet lelki életét előre vezethetné, ha vonzó erő gyanánt a képzettséghez nem csatlakozik a jellemnek, az egyéniségnek tisztasága.

Nemcsak a tudás, de sokkal inkább a jellem szilárdságának veszélyeztetése adhat aggodásra okot, ha a mai választási rendszert vizsgáljuk.

És midőn látjuk, hogy az, ki korteskedett maga mellett, nemcsak eklézsiát, de egyházi tisztséget is nyert ; hogy kortesfogást lehet alkalmazni egyházmegyei tisztség betöltésénél is : csak kérdem, a gályarabság nehezebb volt-e, mint ilyen viszonyok között megőrizni ifjú szívünkben a lelkesedést és a tiszta jellemet ?

És mert megőrizzük, sokan kinevetnek !

Vajjon két esztendő leteltével lesz-e közöttünk csak egy is, kit szenvedéssel dacolni, árral szembe úszni képesít jellemereje ? Vagy elsodor az élet zúgó árja erőset, gyengét egyaránt ?

Sarkad, 1914 február 10.

Balog Andor,
s.-lelkész.

Jelentéktelen emberek levelei.

(*Epistolae obscurorum virorum.*)

Fordította : Bareza József.

6.

Ziegenmelker Miklós baccalaureus üdvözli Gratius Ortuinus magistert.

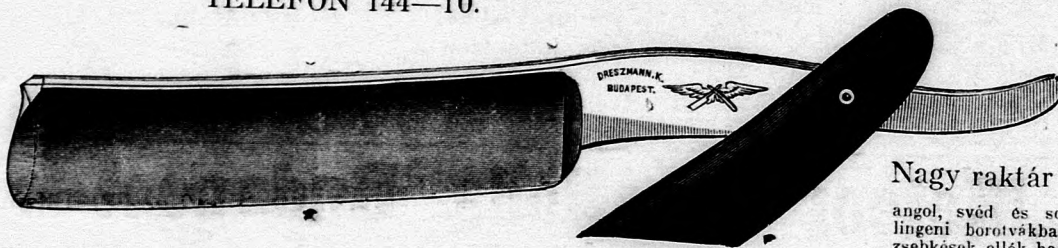
Dreszmann Károly késes és borotva műköszörüs Budapest, VII., Erzsébet-körút 22. sz.

TELEFON 144—10.

Borotvák.

Legjobb minőségben, melyek a saját műhelyemben lesznek készö rülve s hajszál élesre fenve. Ango bo rotva 5 kor., svéd 4 kor. és solingeni 3 kor. Gillette pengék készörülése 12 drb 1 kor. 50 fill., borotva készörülés 1-20—1-60 kor., hajvagó gép készörülése 1-20—1-60 kor. A készörülések a saját felügyeiletem alatt történnék,

Nagy raktár

angol, svéd és solingeni borotvákban zsebkések, ollók, hajvagógép, fodrászat és kortészeti cikkek ben,

Fogadja tisztelendőséged tömérdek üdvözlémet nagy tisztelettel együtt, mint amilyennel magisterségéhez irni tartozom. Főtisztelendő magister úr, tudja meg, hogy van egy figyelemre méltó kérdés, amelyben magisterségétől óhajtók és kérek fölvilágosítást. Van itten ugyanis egy görög, aki az *Urbanus*-grammatikát tárgyalja elejétől végig, és mikor görögül ír, mindannyiszor fölrakja a hangjeleket. Ezért a minapában így szóltam: „Hiszen a deventeri Ortuinus magister is foglalkozott a görög grammatikával és legalább is épp oly jól tud görögül, mint ez itt, mégse hangjelezett soha így, s én azt hiszem, hogy éppen oly jól érti dolgát, mint ez, sőt még ki is javíthatná ezt a görögöt“. De többen nem hittek nekem, s ezért pajtásaim és kollégáim arra kértek, írjak uraságnak, hogy tudassa velem, miben áll a dolog, kell-e hangjeleket fölraknunk, vagy nem. Ha nem kell, — Istenemre! — alaposan el fogunk hánni e göröggel s megmutatjuk, hogy kevés hallgatója lesz. Jól láttam én Önnél Kölnben, mikor Quentel Henrik házában korrektor volt, és görög szöveget kellett korrigálnia, hogy a betűk felől minden hangjelt kitörölt ezekkel a szavakkal: „Mire valók ezek az ostobaságok?“ S már akkor úgy gondoltam, hogy kell valami okának lennie, különben nem cselekedett volna úgy. Csudálatos ember Ön, s az Isten megadta számára azt a nagy kegyet, hogy minden tudhatóból tud valamit. Ezért dicsérnie is kell költeményeiben Istent, a Boldogságos Szüzet és Istennek minden szentjeit. Ne vegye azonban rossz néven, hogy uraságotat ily kérdésekkel terhelem, mivel ezt önokulásom céljából teszem. Isten vele! Kelt Lipesében.

(Folytatása következik)

Tükör-cserepek.

Elbeszélés, rajz, alak, jellemzés, leírás, — ha talál, — tükörkép, akár a toll, akár az ecset hívta lételre azt az élő eszme, vagy a holt anyag mintája nyomán. Ki avatott tollal közéletünkről jellemző, hű képet tud festeni, tükröt tart elénk, mely részrehajlás nélkül tünteti fel a fényt, épúgy, mint az árnyat. Ki azonban nagyobb conceptio s magasabb igények nélkül mutat fel egy-egy vonást vagy mozzanatot, semmivel sem tesz többet, mint egy hányt-vetett tükörcserep, mely nem egyszer homályosan veri

vissza az előtte álló tárgyról reá esett sugarakat. A tükör azonban, — legyen bár akármilyen kicsiny cserép, — tükör marad: nem hizeleg, nem hazudik.

*

„Egyházi ellenzék“.

Beállit a minap hozzám egyházközségi közgyűlésünknek egyik „értelmesebb“ tagja s miután megállapítottuk, hogy hideg van odakint, továbbá, hogy gonosz volt az elmúlt esztendő mindenképpen, ennél fogva az egyházi közköltőt fizesse, aki akarja, — rátértünk a cukorrépa termelés előnyeinek és hátrányainak a fejtegetésére. Célszerű is volna az sok tekintetben, csak az a kapáltatási előleg ne volna, hiszen mire beváltja a cukorgyár a répát, akkorára el is fogy az ára; azután meg hogy megyen az a beváltás! — az uradalmaké, a nagytermelőké a huszonegy! — szegény ember ott is a rövidebbet húzza. Nincs is teljes és tökéletes igazság e földön...

Látnivaló a beszélgetés ilyen fordulatából, hogy itt némelyes belmisszió alkalmazása elkerülhetetlenül szükséges. Azt mondom azért az én békételenkedő emberemnek:

— Ugyan, mondja már, kedves atyámfia, mi az oka annak, hogy mostanában nem igen látom a templomban kegyelmedet?

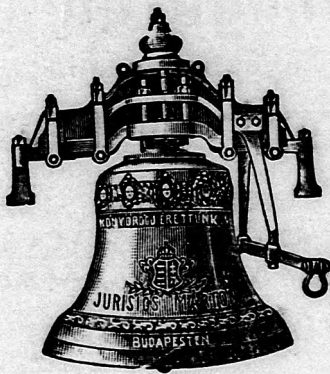
— Jönnék én, tiszteletes uram, szívesen, meg jövök is, ha lehet, hanem míg már ez a kurátorválasztás be nem fejeződik (NB. a birságiumok kiszabásával, elengedésével és egyebekkel elhúzódhatik 2–3 hónapig), inkább otthon maradok, semmint azt gondolják, hogy hivatalra vágyakozik az ember.

Azt ugyan éppen ő róla nem gondolja senkisé, de már én látom a cukorrépából, meg egyebekből, hogy csakugyan kurátor szeretne lenni. Félretéve azért belmissziós szándékaimat, rátérek a dolog meritumára. Egyszer aztán a beszélgetés során azt mondja az én atyámfia:

— Még sem igazság, hogy az egyházi ellenzékben soha sem akarnak kurátort választani!

— Egyházi ellenzék! — hát ez mi a tengeri szörny?

— Nos, ha már kihozta a szó, — kerülgeti az őszinteség emberemet, — hát kimondom, már mink csak így nevezzük magunk közt az „egyházi képviselőtestületet“.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő Felsege a király által 2 aranykeresztellett lett kitüntetve. Mesekönnyű indítás, nem rezegteti az állványt, még kevésbé a tornyot. ++++++ Csupán előnye van, hátránya nincsen. Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. ++ Kedvező fizetési feltételek Felülmul minden eddigi szerelést. ALAPITVA 1868. TELEFÓN 77-51.

Jurisics Márton

harangöntő- és harangfelszerelő gyár Budapest, Rózsa-utca 51-53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kieserítését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Munka felvétel végett díjmentesen utazom a helyszínére. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás.

Merné-e valaki tagadni, hogy látogatóm fején taláta a szöveget? Adatok bizonyítják, hogy az egyházközségi közgyűlések legtöbb helyen csakugyan azt a szerepet játszó alkotmányos politikai életben az ellenzéknek hivatása volna. Csak hogy a különbség lényegbevágóan óriási. A többségi elv érvényesülése az egyházak életében minden pillanatban kormányválságot jelent illetve minthogy a kormányt, akarom mondani presbiteriumot a legfontosabb dolgokban mindig leszavazhatja a többségben levő egyházközségi közgyűlés, a krízis állandósul. Ennek pedig rendkívül érdekes következményei lehetnek. A presbiterium a leszavaztatás biztos tudatában a legfontosabb ügyekre nézve nem kíván dönteni, e helyett inkább átengedi az intézkedés jogát az egyházközségi közgyűlésnek. Ez aztán dönt, végez, határoz, intézkedik, csak az legyen, aki intézkedéseit jóváhagyja, illetve végrehajtja.

Az elnök pedig, aki nemesak egyházjogász, hanem Krisztus szolgája, prédikátor s felsőbb hatásainak engedelmeskedő hivatalnok is tartozik lenni, s akinek a legsúlyosabb válságok után is helyén kell maradnia: vagy alkotmányos érületű ember, vagy sem. Előbbi esetben felebbez, tractust bosszant, szót szaporít, tintát pocskol, míg aztán szerencsésen visszajut oda, ahonnan kiindult, hogy elől kezdje az egész divina comoediát.

Ha pedig nem tetszik neki ez a körülményeskedés, csavarint egyet az egyházalkotmányon: átesap az ellenzékhez: ezzel végeztet mindent, a presbiteriumot csak arra tartogatván, hogy X. Y. tanácsbíróra alkalomadtán leadja a maga 1 szavazatát.

Kerülhet aztán olyan elnök is, akinek még ennyi érzéke sincs az alkotmányos formák iránt, aki azt mondja az egymással vetélkedő két egyházi testületnek: Olybá veszek téged, presbiterium, mintha meg sem volnál; téged pedig, egyházközségi közgyűlés, mintha sohse lettél volna; én esküt tettem arra, hogy egyházam javának előmozdítására szentelem életemet; egyházam java lebegett előttem akkor is, amikor ez s ez ügyben így és így határoztam. Vegyék tudomásul, azután menjenek el kegyelmetek békességgel.

Meglehet, hogy az ilyen felfogással szemben még a leglojálisabb presbiterium is ellenzéki álláspontra helyezkedik, de legalább az egyház hajója, úgy, ahogy, átzökken a zátonyon.

Észrevették az egyházközségi közgyűléseknek e

lehetetlen szerepét egyházi életünk legkiválóbb alakjai; foglalkoztunk egyházalkotmányunk e sajátos szervekkel a méltatásával különféle értekezletcinken s nem lehetetlen, hogy az „egyházközségi képviselőtestület” rövidesen a magyar politikai ellenzék sorsára jut, t. i. az egyházalkotmány sáncaiból a kívül való sctétségre vették. Ám a presbiteriumok ama hő vágyakozásának, hogy a zsinat szabadítsa meg őket a gonosztól, akkor, amidőn már minden készen állt a zsinat egybehívására, egyszerre csak elébe kerül és útjába áll egy mindenféle ellenzéknel hatalmasabb fórum: a konvent, a maga ismeretes zsinatodázó határozatával. Egyesek, lelkesi értekezletek, egyházmegyék, egyházkerületek zsinati előmunkálataiból nyilvánvalóvá lett egyházi törvényeink több lényeges fogyatkozása. Egyházalkotmányunk épületének a tatarozására készen álltak már a mesterek, a pallérok, a napszamosok, csak a konvent merészelte azt mondani, am az egyházközségi közgyűlések szavajárása templom-renoválásakor: Ejh! ráérünk arra még! Ime az „egyházi ellenzék” a magas régiókban.

Mindenesetre a zsinat-presbiteri elv hanyatlásának figyelemre méltó jelensége, hogy konventünk zsinathatalmát határozatával ellenzékévé nem tette magának az egész református egyházi közvéleményt.

*

Uj tantárgyak a theológián.

Hiába sulykolta az ellenvéleményt, valamelyik magas fórum előtt esperesi karunk egyik legkiválóbb, szókimondó tagja, hiába hivatkozott arra, hogy a lelkesválasztási törvény revíziója egymagában elegendő ok volna a zsinat egybehívására, leszavazták. Egyelőre tehát marad minden a régiben. Minthogy azonban mindenfelől hallja az ember a panaszt, hogy így, meg amúgy, a mi tövises pályánkon schogysem lehet érvényesülni, továbbá, hogy míg a legkiválóbb tehetségek eldugott falusi paróchiák csöndes (?) homályában tengődnek a sovány kongruán, addig egynémely *νῆπος* kollégát hatalmas metropolisok papi székeibe ültet a vox populi (vox Dei?) és mint-hogy e téren egyéb visszasságok is tapasztalhatók, szükségesnek látszik, hogy ideiglenesen is segítsünk a bajon. E becses lap legutóbbi számában dr. Veress István professzor úr esetekre hivatkozva bizonyítja, hogy a lelkesi pályán való érvényesüléshez

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasszer J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

egyáltalán nem szükséges mélyebb tudományos képzettség, elég a jó hang, jó megjelenés meg a rokoni összeköttetés.

Megbocsát nekem az igazán „mélyen szántó” tudós professzor úr, ha e tételét most menten ad oculos megcáfolom, összetöröm, illetve tönkrezúdom. Dehogyan is nem kell a papi pályához készülni, dehogyan is elég a falrengető hang, meg a pörge bajusz; kell ahhoz még sok minden egyéb! Szakismeretek, saját-szerű tudományágak, miknek az elsajátítására nem nyújt alkalmat a kollégium, a theologiai akadémia, miket a szegény papjelöltnek úgy kell elleségezni az életből, ha boldogulni, érvényesülni akar.

És éppen itt a legfőbb hiba. Kinek van kedve rendszeres tanulmányokat folytatni még a papi vizsgák után is? Ha csak azoknak nem, akik miután odabent kellőképpen elszurkították a lelkesi vizsgák tónusát, pihent erővel lépnek ki az élet küzdőterére. Már pedig ama bizonyos studiumok nélkül még a legkitűnőbb oklevél s a legfényesebb testi előnyök birtokában sem lehet érvényesülni. Szükséges volna tehát, hogy hittanhallgatóink már bent a theologian szakszerű kiképzést nyerjenek ezekben a tudomány-ágazatokban.

Tisztelettel javaslom azért, hogy addig is, míg a zsinat másként nem intézkedik, a hittanhallgató ifjúság tanulmányi rendjébe illesztessenek be s adasának elő megfelelő óraszámában a következő studiumok:

1. Egyetemes életrevalóság: Biotechnika seu Streberisztika.
 2. Gyakorlati képmutatástan. Farizeisztika.
 3. Politikai fondorlattan s községi diplomatika.
 4. Köszöntőtán (Toaszto ogia). Névnapi-, disznótori-, keresztelői- és lakodalmi alkalmakra.
 5. Alkoholfogyasztási propaedeutika.
 6. Modern táncisme. (Tangologia.)
 7. Udvarlástan, különös tekintettel a modern jegyességi s házasságjogi elméletekre.
 8. Sógorság, rokonság izeinek és fokainak a kiszámítása (Voksogenetika).
 9. Éltés nők tetszésének a megnyerése. Vibrációs fonetika; könnyezési gyakorlatok.
 10. Cortesiai encyclopaedia.
- Ki e studiumokból, ha csak sufficiens eredmény-nyel is, vizsgázni tud, nyugodt lehet, érvényesülni fog kitűnő oklevél, öblös hang, sőt — horribile dictu — pörge bajusz nélkül is.

*

A Vasárnap.

— Ugyan fizessen már elő, édes atyámfia (az Urban) erre az ujságra. Mindössze 3 korona egész esztendőre. Jó lap, református lap, még a főtiszteletű püspök úr is szívesen ajánlja!

— Már én csak megmaradok a Téli Ujság mellett, ne is tessék haragudni, nekem jó az is —

— Hiszen az ilyen módos ember meg sem érezné azt, ha mindakettőt járatná is —

— Igaz, igaz, de nyáron úgy sem olvas az ember, hiába járna a Vasárnap.

Ez ugyan nem igaz, de az illető már fut a további kapacitáció elől. Ilyenformán megy az előfizetés-gyűjtés falun. Vajjon a régi, már nagyon is meg-

szokott heti lapocskáknak akaratlanul is konkuren-ciát csináló Vasárnap helyett nem jobb lett volna-e valami olesó, elevenen szerkesztett napilappal, afféle református szellemű Friss Ujsággal próbálkozni? Vagy az is a Vasárnap jövődjének nézne elébe?...
Bors.

Papp László.

IRODALOM.

A munka iskolája. Ilyen című pedagógiai munkát irt Jovicza Ignác székesfővárosi tanító. A szerző rajzaival ellátott, gazdag tartalmú könyv I. részében a cselekvő-oktatás múltjával, jelenével és elméletével foglalkozik és bő tájékoztatást nyújt a munkaiskola körül felmerült kérdésekben. A II. rész a munkaiskola külső és belső berendezését ismerteti és részletes útmutatást nyújt a módszeres munkára vonatkozólag. Különös érdeklődésre tarthat számot e részben a tipos rajzolás ábécéje és mintalapjai, amelyek révén bárki könnyű szerrel megtanulhatja a rajzolásnak ezt a szenzációs módját. A III. rész (a könyv tetemesebb fele) módszeresen felépített tanításmintákat tartalmaz. A 240 oldal terjedelmű könyvnek ez a legbecsesebb része, mert e tanításminták megmutatják a módját annak, hogyan lehet a meglévő állapotokon belül, az egyes tanítási órákon a munkaiskola szellemét valóra váltani. A könyvhöz dr. Ozorai Frigyes irt előszót. A „munka iskolája” című könyv bolti ára 5 korona lesz.

Felhívás és kérés. A Theologiai Szaklap, mint egyetlen magyar tudományos theologiai folyóirat ez évben a 12-ik évfolyamába lép. Hogy egy ilyen folyóiratra szükség van, mostoha irodalmi viszonyaink között, e szokatlanul hosszú élete is bizonyítja. Hogy nemzeti becsület is egy önálló tudományos folyóirat fenntartására, az is kétségtelen. A nagyon felszaporodott hátralékok, az ezeket sürgető felhívásokra érkezett lemondások, — mintha ezekkel egy komoly kötelezettséget el lehetne lovagiasan intézni! — jó jövedelmű s vezető állásokat betöltő és igénylő embereknek is az előfizetéstől való visszalépése azonban a folyóiratot válságba sodorták. Végtelenül sajnálnám, ha a folyóiratot meg kellene szüntetni, de a magam erejéből én a magyarhoni protestáns egyházak számára folyóiratot fenntartani nem bírok, nem is bírhatok. Tisztelettel kérem azért, hogy a hátralékok tartozásait, amelyekért becsülettel megszolgáltunk, megfizetni szíveskedjenek. A magyar theologiai irodalom ügyét szívükön viselőket pedig tisztelettel kérem, hogy a Theologiai Szaklapra előfizetni s így azt a megszüntetéstől megmenteni szíveskedjenek. Előfizetés egész évre 6 korona, theologiai hallgatók számára évi 4 korona. Az előfizetések és a lapot érdeklő összes közlemények Budapestre, IV., Deák-tér 4. küldendők. A lap fenntartását vagy megszüntetését folyó évi április 1-ig függőben hagyom, addig kérem a nyilatkozatok és előfizetések beküldését. *Raffay Sándor*, felelős szerkesztő.

Előfizetési felhívás! Nagytiszteletű Lelkesztárs úr! Papi dolgozataimból egy kötetre valót összeszedgettem s ezt most kiadni szándékozom. Azon gon-

dolat vezérelt e mű kiadásánál, hogy bár a református papi dolgozatok irodalma eléggé gazdag, újabb munkák közrebocsátása talán mégsem egészen felesleges. Hiszen, miként az irodalom egyéb ágaiban, úgy itt is örök igazság az egymásra való kölcsönhatás elve. Ahány szem, annyi szempontból nézheti az életet és az „igazságot” is annyi formába öltöztetheti. Ezek által az egyik lélek a másikat megihletti és gyarapítja. Így gondolkodom e kérdéstről; ezért szántam rá magamat fent jelzett művem kiadására s remélem, hogy vállalkozásom nem lesz egészen haszontalan, egy pár üdvös órát szerezhetek az olvasónak s általa a hallgatóknak. A kötet 42—45 egyházi beszédet fog tartalmazni. Tárgyuk szerint e beszédek ünnepek, közönséges vasárnapra és a legváltozatosabb alkalmakra valók. Ezenkívül felölel e kötet mintegy 10 temetési beszédet is, különféle sorsú és állású egyének temetése alkalmából írottakat. S jöllehet, csekélységem az egyházi beszéd-irodalom terén sem egészen ismeretlen az olvasó előtt: mindamelllett eme munkáimat a felsőzempléni református egyházmegyei lelkészegyesület múlt évi ápril 29-én Sátoraljújhelyen tartott közgyűlésén egy arra felkért bíráló által bemutattam, amely egyesület törekvésemet a következő határozattal támogatta: „Lelkészegyesület örömmel üdvözli szerző e téren való működésének is eme gazdag csokorba szedett gyűjteményét s mihelyt a sajtó alól kikerül, a legnagyobb örömmel fogja megragadni az alkalmat, hogy vele közelebbről megismerkedjék”. A könyv, mely Dókus Ernő tiszáninnyi egyházkerületi főgondnok úrnak van ajánlva, díszes fekete vászon kötésben legkésőbb ápril 15-én fog megjelenni. Előfizetési ára egy kötetnek 5 korona. Azon előfizetőknek, akik az 5 korona előfizetési árt hozzáam, a megrendeléssel egyidejűleg beküldik, a könyvet bérmentve küldöm meg, akik ellenben a könyvet utánvétellel kérik és rendelésüket 1914 március 15-ig adják fel, azt a fenti előfizetési árban kapják ugyan, de a postaköltséget is viselik. Ápril 1-e után az előfizetési kedvezmény megszűnik és a könyv ára jóval magasabb lesz. Tisztelettel vagyok Gálszécs, 1914 január hó. Alázatos szolgája *Péter Mihály*, református lelkész, felsőzempléni egyházmegyei főjegyző, tiszáninnyi egyházkerületi aljegyző.

Előfizetési felhívás. A reformáció tisztító viharának előszelével tekinthető, a XVI. századbéli züllött erkölcsű hittudósok és szerzetesek visszaéléseit ostorozó *Epistolae obscurorum virorum* gúnyiratot szándékozom magyar fordításban kiadni. A fordítás bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva körülbelül 15 nyomtatott ív, s ára fűzött példányonként 3 korona lesz. Az előfizetésre való jelentkezést f. évi március 20-ig kérem. Azoknak, akik az előfizetési összeget a fenti határidőig hozzáam eljuttatják, a májusra megjelenő munkát bérmentve, ellenkező esetben bérmentetlenül, utánvétellel küldöm. A tiszta jövedelem 25%-át a Tanárok özvegyeit és árváit segítő országos egyesületnek, 25%-át pedig a Kálvineumnak ajánlom föl. Kisújszállás (Jász-N.-Kun-Szolnok m.) 1914 febr. *Barcza József* főgimnáziumi tanár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A debreceni egyetem.** A Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok legutóbbi száma „Iskola” rovatának végén megemlékszik a debreceni egyetem ügyében a kultuszminiszternek püspökünkhöz intézett legutóbbi átíratáról s egy kicsit kommentálja is azt, — persze a nála már nem éppen szokatlan csöndes epésséggel. A kritika minket sohasem bánt, — még ha igazságtalan is, — de a tájékozatlanság a kritizáló részéről mindig csodálkozásba ejt. Ha a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban, ahol bizony több munkát adnak a római katolikus egyház ügyei, mint a mieink, nem egészen a mi egyházalkotmányunk elveinek megfelelő szavakkal fogalmaznak meg egy írást, az nem lep meg bennünket; ám az már meglep, ha *protestáns egyházi* lap ebből hímet varrva, a püspöknek támad, holott neki már nagyon jól tudni kellene, hogy az ilyen elhatározások, — ha úgy tetszik: hajlandóságok, — a mi egyházunkban nem pusztán a püspök tényei, bár esetleg a püspök által vannak is aláírva. És aki kritizálni akar, annak tudnia kellene, hogy például a kollégium épületének az egyetem céljaira átengedése nem valamely új hajlandóságnak eredménye, mert ezt az egyházkerület közgyűlése még 1911-ben kimondotta s az egyházkerület eme határozatát az egyetemes konvent is még 1912-ben tudomásul vette, az egyetemes tanügyi bizottságnak a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok nagyérdemű szerkesztője, mint egyetemes tanügyi bizottsági jegyző által aláírt előterjesztése alapján. Sőt azt is lehetne tudni, hogy az egyházkerület 1913. év tavaszán tartott közgyűlésében készséggel magára vállalta az egyetem három fakultásának egyszerre megnyitása esetére annak az összegnek a viselését, amibe a fokozatos megnyitás mellett a megszűnő akadémiai tanszakok három éven át fenntartása kerülne. Nem lett volna nehéz annak sem utána nézni, hogy a kollégium 1914. évi kinyomatott költségvetése szerint a jogi és bölcsészeti akadémiai szakok egy évi személyi kiadásai 121,500 koronát tesznek ki, nem számítva egy pár tanár által élvezett természetbeli javadalmakat, meg az állami fizetéskiegészítést s így meg lehetett volna győződni arról is, hogy a három átmeneti esztendőre felajánlott évi 60,000 korona legkevésbé sem túlságos áldozat. Olyat pedig, hogy ebből az összegből a protestáns egyetemet *föltétlenül* meg lehetett volna csinálni, csak az mondhat, aki nem törődik vele, komolyan veszik-e a szavát. — Egyébként ha a csipkelődő cikkecske írója az epés kritika megnyilvánítása előtt a dolgok mibenállását megismerni nem átallja, arról is értesülhet a kultuszminiszter 1913 május 21-én kell s kellőképpen (a

tiszántúli egyházkerület 1913. évi tavaszi közgyűlésének nyomtatott jegyzőkönyvében 91. és köv. lapokon) közzétett iratából, hogy a kultuszminiszter új legmagasabb helyre a debreceni egyetem szabályzatának oly értelemben megállapítása iránt tesz előterjesztést, mely szerint „a debreceni m. kir. tudományegyetemen *egy*, még pedig református *hittudományi kar tartatik fenn*“. Mindez azonban, sőt még sok egyéb is — úgy látszik, — egészen mellékes a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapoknak. A fő az, hogy tiszántúli egyházkerület püspöke ellen egy pár — noha nem jól irányzott — löveget útra lehet bocsátani.

— **Dr. Tüdős Istvánt püspökké választották.** A tiszáninneni református egyházkerület most választotta meg új püspökét. A szavazatok csütörtökön bontották fel Sátoraljaújhelyben. A választás bizonyosságát szolgáltatta annak, hogy az egyházkerület milyen nagy bizalommal viseltetett dr. Tüdős István miskolci esperes iránt. Dr. Tüdős István 287 szavazatot kapott és 201 szavazattöbbséggel választott meg a tiszáninneni egyházkerület püspökévé. A választás minden tekintetben méltó emberre esett. Dr. Tüdős István egyik legagilisabb és legtudományosabb papja a Kálvin-egháznak. Az ő megválasztásával a püspöki székhely újra Miskolcra kerül.

— **Kiszerkesztés.** A Kálvin-Szövetség közlönye (ennek is csak a neve a Kálviné), a P. E. I. L. keményen kiszerkesztette a Debreceni Protestáns Lapot. Kiszerkesztette abból az alkalomból, hogy az Ilosvay államtitkár és a dr. Baltazár Dezső püspökünk igazságtalan szembeállítását nem hagytuk szó nélkül. Volt még más bűnünk is a rováson, az, hogy nem vagyunk pietisták és nem szeretjük a reakciót. Emiatt aztán (de más miatt is) haragszik is ránk és Debrecenre a vén, öreg egyetemes, és keményen le gemeinoz, le sámbármátyásoz bennünket, egyben pedig kijelenti, hogy mi izetlen, goromba emberek vagyunk. Legyen a kívánsága szerint. Az igazság érdekében azonban kénytelenek vagyunk arra figyelmeztetni, hogy mi csak ripostiroztunk s hogy a nehézményezett allgemeine szó = általános, közönséges (katholikus): egyetemes. És íme a P. E. I. L. szívesen is tetszeleg azzal, hogy az összes nem egyesült magyar protestantizmus közlönye (tényleg az is volt valamikor 67 előtt, de most még csak nem is kerületi lap többé); az is igaz, hogy a protestáns jelzőnek a kisebbre szedésével ez a lap reagál legjobban a kath. részről jövő cooperációs felhívásokra és végre tény az is, hogy államtitkár változások s más országos (belmissziói) mozgolódások esetén ez a lap nevezi magát kálvinista központnak. Nincs semmi ok rá tehát, hogy az általunk szatirikusan használt allgemeine jelzés miatt annyira tűzbe jöjjön. Kérjük, ne is tegye ezt. A nagy harag árt a — kegyességnek, s gátolja a tiszta látást, még a helyes szóhasználatot is. Ilyen pl. a Sámbar Mátyás jelzővel való aposztrofálás. Ezzel a szóval tudatosan és kegyetlenül sérteni akart a kegyes és ildomos szerkesztő. (Ez már igazán áll — gemein!) De Sámbar pópista és jézuita volt, mi pedig nem voltunk azok, még csak nem is jártunk nálok iskolába. Matkó Jánost kellett volna hát mondani, vagy valami

más goromba és szeretetlen úrral vetni bennünket össze; teszem fel azzal, akinek túlerélyessége ellen az aberdeeni út alatt saját útitársainak kellett tiltakozniok. De mit hordunk mi vizet a tengerbe s mit tanítjuk a P. E. I. L. derék szerkesztőit a helyes gorombáskodás elemeire? miattunk még egy ártatlan lelkészársunk hajszála se görbült meg s ha rajtunk áll, nem is fog meggörbülni. (Ama mélyen tisztelt méltóságnak se, akit szent magányából az egyház érdekében szerettünk volna kimozdítani.) Ami azonban nem azt teszi, hogy ott, ahol a protestantizmus nagy elveiről van szó, gyáván félre állanánk. Ellenkezőleg azokért mindig kész vagyunk kiállani, még a P. E. I. L. szerkesztőivel is.

— **A beregi egyházmegye rendkívüli közgyűlése.** Gyászos alkalom, b. esperesünk, Sütő Kálmán elhalálása tette szükségessé e gyűlés összehívását. Várady Gyula egyházmegyei gondnok megnyitó beszédében a mély fájdalom hangján emlékezett meg e gyászos eseményről, indítványozza, hogy a hű szolgabölcs kormányzó emléke jegyzőkönyvileg örökítessék meg. Jelentette továbbá, hogy az esperesi hivatal vezetésére *Szentimrey József* egyházmegyei tanácsbíró kérte fel, az iroda vezetését a temetés utáni napon egy bizottság leltározása után átadta. A megüresedett esperesi hivatalra a szavazatok március 5-ig kell beadni, a szavazatok felbontására kiküldött bizottság, Várady Gyula e. m. gondnok, Papp Imre egyházmegyei tanácsbíró, Sütő Áron és Sütő József felhatalmaztatott arra is, hogy esetleg új szavazást rendeljen el. Erre valószínűleg szükség is lesz, mert eltekintve a számba nem jöhető jelöltektől, több erős tábor áll egymással szemben. A fiatal nemzedék *Bertók Béla* surányi lelkész mellett csoportosul. s az idősebbek jelöltje a h. esperes s azok között *Gulácsy István* alispán, *Szabó Albert* p. ü. igazgató t. bírák a *Szentimrey József* megválasztását óhajtják (és van pártja a kitűnő szónok hírében álló *Mizsák Péter* beregsomi lelkésznek is). Mindegyik jelölt kifogástalan papi jellem, akár egyik, akár a másik megválasztása egyházmegyénkre csak nyereség leszen. (r. t.)

— **Felügyelői látogatás a Dócziban.** Még mindig ez az összefoglaló neve a debreceni református egyház leánynevelő iskolájának, melyben felsőbb leányiskola, leánygimnázium, tanítónőképző és modern internátus vannak egyesítve. A látogatást Dóczy Imre egyházkerületi iskolanagy végezte, kinek társaságában ez alkalommal többen is megfordultak az iskola iránt érdeklő hivatalosok és tanácsosok közül, a többek között főtiszteletű püspök úr is. A látogatás bizonyosságot szerzett arról, hogy a kollegiált intézetekben mindenképpen és jórenddel folynak (a leánygimnázium növendékei rendkívül nagy tetszést arattak és kitűntek a latinból), — a gyakorló iskola (jeles vezetője beteg), — a tantermek világítása és fűtés dolgában azonban több észrevétel merült fel (hideg és ködös napok voltak különben is), amiket a tervezett építkezések fognak megorvosolni. Örömmel látjuk ezt a nagy hivatást végző intézetünket a virágzás és fejlődés útján.

— **Bang Antal Keresztély.** Ez évben halt meg Norvégia híres evang. püspöke, akinek emléke előtt tisztelettel hajlik meg a protestáns világ. Alacsony sorsból, önerején küzdötte fel magát, igazi hívő lélek

volt az élőkereztyénség túlzásai nélkül (nem szerette a ref. methodista keresztyén ideált, ezt a nyugtalan keresztyénséget); elsőrangú tanár és tudós volt, a közéletben is szerepelt s miniszterséget is viselt. Rokonszenvvel viseltetett irántunk is és sajnálkozott szerencsétlen nemzetiségi viszonyaink felett s ez sem utolsó hogy legfőbb érdemének tartotta, hogy mindig védelmébe vette igazságtalanul megtámadott lelkészársait.

— **Halálozás.** Részvételt vettük és adjuk a következő gyászlevelet: (Boldogok a halottak, akik az Urban halnak! (Jel. 14. 13.) Alulírottak fájda!omtól megtört szívvel, de Isten akaratán megnyugvó lélekkel tudatják a forrón szeretett, felejtethetlen jó feleség, anya, nagyanya, testvér és rokon Jakab Antalné szül. Cséke Mária életének 71-ik, boldog házasságának 51-ik évében folyó hó 15-én délelőtt 9 órakor történt gyászos elhunytát. A szeretett halott földi maradványai folyó hó 17-én délelőtt 10 órakor fognak a penyigei sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Penyige, 1914 február 15. Áldás és béke lengjen drága porai felett! Férje: Jakab Antal ref. lelkész. Gyermekai: Jakab Irma, Jakab Áron és neje Fáber Ilona, Jakab Antal és neje Kocsis Zsuzsanna, Jakab Béla és neje Szvatkó Ilona, Jakab Etelka és férje Jármly Mihály, Jakab Jolán, Jakab Viktor és neje Fülep Erzsike. Özv. Jakab Ernőné szül. Kacsó Juliska. Testvérei: Cséke József, Cséke Sándor, Cséke Dániel, Cséke Erzsébet, Cséke Pál, Cséke Katalin. Unokái: Kovács Etelka, Jakab Elvira, Jakab Áron, Jakab Antal, Jakab Itus, Jakab Zoltán, Jakab Sárika, Jakab Ilonka, Jakab Irénke, Jakab Iluska, Jármly Józsika, Jármly Szerénke, Jármly Etelka.

— **Lelkészbeiktatás Nagyberegen.** Szép és emlékezetes egyházi ünnepség folyt le e hó 15-ik napján a beregi református egyházmegye egyik tekintélyes (lélekszámra nézve az egyházmegye egyházai között negyedik) gyülekezetében, a hatalmas, sok kincset érő erdőbirtokáról híres *Nagybereg* nagyközség kebelében élő és virágzó nagyberegi reformált egyházban. Ekkor iktatták be u. i. ünnepélyesen az esperesi kiküldöttek, *Bereczky József* beregújfalui lelkész, egyházmegyei tanácsbíró és a megjelenésben akadályozott Nagy Ernő vil. tanácsbíró helyettesítő *Seeberg* Arthur nagyberegi községi jegyző lelkészi hivatalába a még 1913. évi augusztus 12-én meghívás útján megválasztott *Bary Gyula* volt beregdaróci lelkészt. A több század viharait átélte, 1405-ből származó, s azóta természetesen sok alakításon, bővítésen átmet nagy templomot a kemény hideg dacára is zsúfolásig megtöltött közönség előtt a szokásos alkalmi énekek elhangzása után *Bereczky József* egyházmegyei tanácsbíró tartott buzgó fohással bevezetett s mindenki figyelmét lebilincselő beiktató beszédet, melyben nagy készséggel fejtegette úgy a lelkészi hivatallal járó nemes munkakörnek fontosságát, mint az ennek támogatására irányuló, az egyháztagoktól méltán megkívánt igyekezet szükségességét; majd hitünk szent könyvének, a bibliának átnyújtása után felhívta új lelkészt helyének elfoglalására. Rövid ima és a 74. dicséret 6. versének éneklése után az új lelkész mutatta be az Urnak „e helyen első áldozatát“, kiváló gonddal egybeállított alkalmi imádságokat és beszédet (1. Sám. 16. 5. alapján) tartván. Feszült figyelem és élénk érdeklődés mellett megkapóan elevenítette fel a 18. század végén itt szolgált szép-

apjának emlékezetét (*Bary István* 1793—98-ig nagyberegi lelkész), kinek most örökébe lépett és hatásos, bizonyára sokáig emlékezetben maradó előadásban körvonalozta a pap és az egyháztagok által a „békeség“ jegyében végzendő „áldozatok“ módjait. Istentisztelet végeztével a lelkészi hivatalos helyiségben a presbiterium minden tagjának részvételével presbiteri gyűlés volt, melyen az őszinte szívből fakadó, s szívesen fogadott üdvözlő és köszönő szavak, beszédek elhangzása után a lelkészi hivatal kezelése és ellenőrzése alá tartozó tárgyak hivatalos átadásával és átvételével a lelkészi hivatal minden tekintetben való elfoglalása végbement. (Beiktatásról)

— **Integral katolicismus.** Mi ránk mondják a pápai táborban, hogy szektáskodunk, hogy a protestantizmus elforgácsolódik a sokféle felekezetek között. De odaátal is épen így van a dolog és minden szerető rend, minden nagyobb vagy feltűnni vágyó és vezető egyéniség odaát is új meg új vallásos mozgalmat és pártot teremt. Nem szólok a szerzet rendekről, amelyek a közéletben is kiérezhetőleg más meg más katolicizmust képviselnek, csak az olaszországi különböző kath. mozgalmakra emlékeztetünk, mely a legszélsőbb demokratizmustól a legexklusívabb orthodoxismussig hullámszik. Hát még a modernisták! Németországban is több párt van. A kölni és a berlini például egészen elválk egymástól. Nálunk is más a Prohászka keresztyénsége és más a jézsuitaké. Más a kath. főpapoké és főuraké, más a népszövetségeseké. Ezek felett a demokratikus irányzatok felett húzza meg a halálharangot az integrál katolicismus, mely nem ismer csak püspököt és pápát és tiltakozik minden laicismus ellen. Olyan forma mozgalom ez, mint amilyen volt a Loyoláé a 16-ik században, de ez mostéppen a túlságos hatalmat nyert szerzetesek ellen fordul és alapjában a világi papság és megállapodott tekintélyek mellett száll síkra. Amint mi látjuk, ezek a túlhatalomra jutott szerzetesi elemek első sorban maguk a jézsuitak, akiknek elveit, célját, eszközeit sajátítja ki az új irány s ezáltal teszi feleslegessé azokat.

— **Az Országos Nőnevelési Egyesület** rendkívüli közgyűlést tartott Debrecenben f. hó 17-ikén, a kollégiumban. A gyűlés dr. Baltazár Dezső és dr. Baltazár Dezsőné kettős elnöklete alatt folyt le és rövid ideig tartott. A tárgy a belügyminiszter leiratának felolvasása volt az alapszabályokat illetőleg. A közgyűlés, melynek jegyzője Juhász László győrteleki lelkész volt, egyhangúlag hozzájárult a kívánt módosításokhoz és ügyvezető igazgatóvá az elfoglaltsága miatt lemondott dr. Mitrovics Gyula helyébe Rábold Gusztávot, a debreceni leánygimnázium derék tanárát választotta meg. A gyűléssel kapcsolatban élénk megbeszélés tárgyát képezte a közoktatásügyi miniszternek a leánygimnázisták ügyében kelt két leirata. Ezek a leiratok az állam közvetlen felügyelete alatt álló állami és államsegélyes gimnáziumoknál csaknem lehetetlenné teszik a leányok felvételét. A kath. gimnáziumok meg még az állam előtt elzárkóztak. Miután pedig a gimnáziumba évről-évre több-több leány jelentkezik, nincs más mód, mint leánygimnáziumokat állítani, vagy a fiúgimnáziumoknál a leányok részére délutánonként párhuzamos tanítást rendszeresíteni, vagy végre magántanintézeteket létesíteni, amelyekben megfelelő tanerők útján képzé-

tetnének a leánykák, akik aztán a rendes gimnáziumokban mint magántanulók vizsgáznának. Akárhogy, mi ezzel a retrográd intézkedéssel nem látjuk elintéztetnek a leánynevelés ügyét. Örömmel látjuk, hogy az Orsz. Nőnevelési Egyesület vezetői már foglalkoznak ezzel a fontos kérdéssel s egyben kérdésbe tesszük azt is, hogy az egyházkerület azon rendelkezésének, mely szerint a jeles bizonyítványú leányok, amennyiben hely van s a kellő felügyelet lehetséges, rendes tanulóknak is felvehető — prejudikál-e a miniszteri leirat? Szerintünk ott, ahol iskoláink nem veszik igénybe az államsegélyt, semmiesetre sem. De nem ezen fordul meg a dolog lényege, hanem azon, hogy a magyar leányok a jövőben anyáinak legteljesebb képzését lehetővé tegyünk. (Ide vág az Elekes Imre pompás cikke is a Sárospataki R. Lapokban.) Erre alakult az ONE is. Legyen működésén Isten áldása.

— **Tanári székfoglalók** a debreceni református kollégiumban. Meghívó. Kiss Ferenc theologiai akadémiai, dr. Veress István tanítóképző-intézeti, dr. Radó Endre és dr. U. Szabó Gyula gimnáziumi tanárok székfoglaló értekezését 1914 február 21-én délelőtt 10 órakor a kollégium dísztermében fogják felolvasni. Erre az ünnepélyre van szerencsém tisztelettel meghívni. Debrecen, 1914 február 14. A kollégium rektora. Az ünnepély sorrendje: 1. Ünnepi dal, Borsodi Emiltől. Előadja a kollégiumi kántus. 2. Az ünnepélyt megnyitja a rektor. 3. Székfoglaló értekezések: a) Kiss Ferenc: Az egyetem és a lelkészképzés; b) dr. Veress István: A népiskola történelmi fejlődése; c) dr. Radó Endre: A Cormophytonok ivaros generációja; d) dr. U. Szabó Gyula: Csák Máté tragikus és epikus költészetünkben. 4. Üdvözlések az egyházkerületi elnökség és az érdekelt intézetek részéről. 5. Ur Isten, kész az én szívem... A LX. zsoltár dallamára férfikarra Mácsaitól. Előadja a kollégiumi kántus.

— **Lelkészbeiktatás Békésszentandrásán.** Folyó hó 8-án szép ünnepség folyt le a hajdumegyei Kabáról 1707. után települt s ma virágzó Békésszentandrásán. A gyülekezet nagy lelkesedéssel megválasztott lelkipásztort, Marjai Géza lelkész íktatta be Csapó Péter öcsödi lelkész. Örömmel tette, — úgy mond, — mert az állás megüresedése senki szemében könnyeket nem ejtett, senkinek szívében sebet nem ütött, hanem az érdemekben megöregedett lelkész jól megérdemelt nyugalomba vonult. Magas szárnyalású beszédben mutatta fel a lelkipásztor hivatását s az iga gyönyörűségét. Beszéde végén meghatóan nyújtotta át a kálvinista papság egyedüli nagy kincsét, minden gazdagságát: a Bibliát. „Ezzel vagy ezen”. Utána Marjai Géza tartotta meg beszédét Kol. 4. 17. alapján. „Vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az Urban, hogy azt betöltsd”. Egy ifjú lélek minden lelkesedése, hivatását a maga komolyságában betölteni akaró lelkész szent fogadalma, alapos készültségének fényes bizonyítéka csendült fel beszédében, melyet gyűlkezte áhitattal s olykor-olykor könyező szemekkel hallgatott. Áldja is meg nemes törekvésű munkáját a Mindenható, hogy a gyülekezet s lelkipásztor együttes munkálkodása legyen kálvinista egyházunk javára. Istenisztelet végeztével üdvözölték az ifjú lelkészt a község, a presbitérium, a tanítótestület s a zsidó hitközség nevében. Sokan

kísérték el Hódmezővásárhelyről Marjai Gézát jóbarátai. Öcsödről s Szarvasról szép számban jelentek meg. Délben a vendégek tiszteletére az egyház szűkebb körű ebédet rendezett, melyen számosan üdvözölték az új lelkipásztort. Este nagyszabású bankett volt a református-körben, melyen közel 400-an jelentek meg. A számos pohárköszöntőkre egy beszédben válaszolt Marjai Géza, megköszönve az üdvözlők szíves jókívánóságát s ő is állandó szeretetéről biztosította a békésszentandrásiakat. Jól esett látnunk a község r. kath. plébánosát, dr. Dunai Alajos urat, ki a felekezeti békességre üritette poharát. Vacsora végeztével táncrea perdült a fiatalság s a mulatság a hajnali órákban vetett véget. Az ünnepség igen élvezetes része volt a hódmezővásárhelyi egyház két kiváló kántorának, az országírú Darabos Lajosnak és Bognár Rezsőnek éneke. Meg is voltak elégedve a békésszentandrás atyafiak elannyira, hogy éjjel tájban Darabos Lajost megválasztották tiszteletbeli főkántornak, ki is az ezzel járó jövedelmet nagylelkűen a szentandrásiaknak adta vissza — káplántartási alapra. Dicséretet érdemel a békésszentandrásiaknak a vidéki vendégekkel szemben tanúsított magyar vendégszeretete.

D. L.

— **Két előadás.** A debreceni Népszerű Főiskolai Tanfolyam, amelynek élén főtiszteletű püspökünk áll, ritka gyönyörűséget szerzett Debrecen város minden szépre-jóra fogékony művelt közönségének. — Az Aleúander Bernát és Beöthy Zsolt múlt évi fényes előadásainak megfelelőleg, az idén dr. Kövesligethy Radó műegyetemi tanárt nyerte meg (most a műegyetem van soron!), a nagy magyar természettudóst, aki mély tudásával, előadásának közvetlenségével valósággal elragadta a közönséget. A földrengésről értekezett, arról a tárgyról, mely Kecskemét néhány év előtti pusztulása és szerencsés újraépülése miatt bennünket különben is érdekel. Feltűnt, hogy előadásában sokszor van szó a japánokról is de ez természetes, mert a földrengések ott napirenden vannak s ezt a tüneményt ott rendszeresen tanulmányozzák, ezért aztán a műkifejezések jórésze japán. Ime, az a nép nemcsak az oroszokon vett győzelmével írja be a történet könyvébe a japán nevet s ezt a példát kellene követni nekünk is. Az előadó tudós és családja (mert nemcsak maga jött) állandó ünneplés tárgya volt. Bemutattuk nekik a vén kollégiumot, a gyűjteményeket, könyvtárat, amikről nagy elismeréssel nyilatkoztak, tiszteletükre barátságos bankettet rendeztünk s még másodnap is alig tudtunk tőlök megmegválni. Dr. Kövesligethy Radó és kedves leánya dr. Darkó Jenő főiskolai tanárnak és nejeinek voltak szívesen látott vendégei. Birjuk ígéretüket, hogy májusban (akkor legszebb Debrecen) ismét eljönnek hozzánk.

— **Kálvinista festő ünneplése.** A nagy kálvinista festők hazája Hollandia (Rembrandt), de vannak már a magyarok közül is többen. Azok közé tartozik Csók István is, aki mint tudjuk, néh. Öreg Jánosnak a rokona. Csók Istvánt melegen ünnepelték művészeti pályája 25 éves évfordulója alkalmából. A művészet régen nem ismert hazát (művész hazája e széles világ), ma sem ismer egyházat. Csók István ünnepén is felekezeti különbség nélkül buzgólkodtak tisztelői. Azok között ott vagyunk mi is, kik annak idején az úri szentvacsoráról festett, aranyérmes képében

igazán gyönyörködtünk s akiknek azóta is jól esett hallani, hogy ez a jeles művészi tehetség egy percre sem állott meg fejlődése folyamán, de mindig megőrizte egyéniségét, magyarságát és a vallás nagy eszméi iránti érzékét.

— **Nem lesz theol. fakultás a pozsonyi egyetemen.** Az evang. egyház közgyűlési határozatából kifolyólag felterjesztést intézett már 1912-ben, majd 1913 őszén is a vallás- és a közoktatásügyi miniszteriumhoz az iránt, hogy az új pozsonyi egyetemen ev. theol. fakultás állíttassék fel és szerveztessék államköltségen. A miniszter az egyetemes egyház elnökségéhez legutóbb intézett leiratában arról értesíti egyházunkat, hogy tekintettel az állam pénzügyi helyzetére, továbbá arra, hogy az 1912. XXXVI. t.-c. életbe lépésétől számítandó 10 esztendőben rendelkezésre álló összegek első sorban a legsürgősebb és legfontosabb építkezésekre fordítandók és eszerint a miniszter nincs abban a helyzetben, hogy a kérésnek teljesítését ezidő szerint kilátásba helyeztesse. (Elég kár.)

— **Halálozás.** Tiszteletes *Józsa Gábor* tóti ref. lelkész úgy a maga, mint gyermekei, *Eszter*, *Eleonóra*, hajduszováti óvónő, *Gábor*, *Avasújtvárosi* ref. tanító és neje *Melegh Berta* s gyermekei, *László*, *Béla* és *Gábor*, *Ilona* férjezett *Melegh Dániel* szamosbecsi református tanító s gyermekei *Barna* és *Gyula*, valamint kedves húga *Varga Mária* férjezett *Soós Jánosné*, férjének unokatestvére *Kálmán Lajos* s neje *Körmendi Zsófia* debreceni református tanítónő, testvérei *Kémery Juliánna*, *Kémery Ágnes*, a *Melegh* családok s nagy számú rokonai fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a legszeretőbb hűséges hitestárs, jó anya, szerető testvér, sógornő és rokon *Kémery Eleonóra*, fent nevezett ref. lelkész neje, életének 70-ik, boldog házasságának 42-ik évében, 4 évi hosszas szenvedés után folyó évi január hó 24-én, reggeli 9 órakor csendesesen elhunyt. A megboldogult hült tetemei január 27-én d. e. 10 órakor a református egyház szertartása után, a tóti református egyház sírkertjébe tétettek le örök nyugalomra. Legyen csendes a sokak által megáldott munkásélet siri nyugalma s lelke találja fel az örök boldogságot az ő Istenénél, kit oly nagyon szeretett. Az örök emlékezet virrasszon álmai felett. Az elköltözöttnek bús szívű férje tiszteletes *Józsa Gábor* tóti ref. lelkész, gyermekei s minden rokonai áldott emlékét őrzik szívökben.

— **Nyugtázás.** A folyó évi január hó 18-án számoltam el lapunk hasábján a hozzám — *Szabó Lajos* barátom gyógyíttatási költségei fedezésére — január 13-ik napjáig eljuttatott adományokról. — Ugyancsak azon alkalommal pár sorban újabb felhívást is intéztem a nagytiszteletű lelkész és tiszteletes segédlelkész urakhoz. S Istennek legyen hála! e felhívásom sem történt hiába! Különbén hadd beszéljenek a számok. A fentemlített idő óta 1914. év január 13-tól a mai napig hozzám a következő adományok érkeztek: *Lénárt József* református lelkész, 3 K, *Tóth Kálmán* református espereslelkész, Deáki 3 K, *Borza Mór* református lelkész, Hetény 1 K,

L. Gy., *Jut 1 K*, *Székely István* konv. számvevő, református lelkész, *Budapest 1 K*, *Komáromi Mihály*, *Gyömrő 5 K*, *Pósa Péter* református lelkész, *Cserépfalu 5 K*, *Tóth József* református lelkész, *Újsöve 5 K*, *Végh Dezső* református s.-lelkész, *Ábány 1 K*, *Széles Pál* református lelkész, *Óvári 5 K*, *Baráth Imre* református lelkész, *Alsóittebe 2 K*, *Tóth Sándor* református lelkész, *Bácsfeketehegy 2 K*, *Szentgyörgyi Zsigmond* református lelkész, *Sándorhomok 2 K*, *Kiss Pál* református lelkész, *Komárom-Csicsó 2 K*, *Rácz Lajos* református lelkész, *Micske 2 K*, *Nagy Endre* református lelkész, *Hosszúmező 2 K*, *Tóth Gábor* református lelkész, *Kisbábony 2 K*, *Biró András* református lelkész, *Nádasdaróc 2 K*, *Szabó Imre* református lelkész, *Sárrétudvari 2 K*, *Almássy Bertalan* református lelkész, *Nagyida 2 K*, *Fóris Lajos* református lelkész, *Olesvaapáti 3 K*, *Balogh Mátyás* református s.-lelkész, *Békésgyula 1 K*, *Kovács Károly* református h.-lelkész, *Somogynagybajom 3 K*, *Miskolczi László* református lelkész, *Gáborján 2 K*, *Arany Gusztáv* református lelkész, *Pacsér 2 K*, *Glöckner Károly* református lelkész, *Újszivác 10 K*, *Végh Géza* református lelkész, *Perbete (Komárom m.) 4 K*, *Nagy Benő* református lelkész, *Som (Somogy m.) 2 K*, *Kazai Sándor* református lelkész, *Sajóhidvég 2 K*, *N. N.*, *Fülöpszállás 2 K*, *Szekeres László* református lelkész, *Padány 1 K*, *Tóth János* református lelkész, *Komáromszentpéter 2 K*, *Falussy Sándor* és *Kolozsvári Kis László* református theol. stud.-ok *Edinburgh, 11 K 98 fill.* Református Egyház, *Mezőpanit (Marostorda m.) 1 K*, *Tokay István* református lelkész, *Hatvan 1 K*, *Hodossy Lajos* református lelkész, *Karca 3 K*, *Bary Sándor* református lelkész, *Bátyu 10 K*, *Kiss Mózes* református lelkész, *Bine 1 K*, *Bede László* református lelkész, *Máramarossziget 2 K*, *Református Lelkészi Hivatal, Dunaszentilona 2 K*, *Galambos László* református lelkész, *Réte (Pozsony m.) 1 K*. Összesen 116 K 98 fill. Hozzáadva a január 13-án kelt elszámolásomat: 71 K 10 fill. Eddig hozzám befolyt: 188 K 08 fill., azaz egyszáznyolevannyolc kor. 08 fillér. „Kölcsön ad az az Úrnak, aki kegyelemesen ad a szegényeknek“. — Legyenek áldottak a jószívű adakozók az Úrtól, ki megfizet kinek-kinek. Vajha a példa vonzana másokat is, hogy jótettek által is dicsőítenék a mennyei Atyát. Szíves adományokat még mindég elfogadunk. Monostorpályi (Bihar m.), 1914 febr. 3. *Bara József* református s.-lelkész.

Egyszerű és különleges gyártmányú zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák szakszerűen lesznek javítva, jutányos árban Apródinál; Debrecen, Szent-Anna-utca 2. szám.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Református imakönyvek
≈ Zsoltárok ≈
Theológiai művek
 és
Ifjusági iratok
havi részletfizetésre is

megrendelhetők

HEGEDÜS és SÁNDOR

református irodalmi könyvkiadóhivatalában

DEBRECZENBEN.

Szab. Grazer-féle

egészségügyi papír.

El az ujság-papírral! Kulturszükséglet!

Ezen papír egyenként hajtogatva és egymásba kapcsolva jön forgalomba. Használata megóvja az emberiséget fekélyek és ragályozástól, mely a tisztátalan papír igába hajtásával állandó veszéllyel jár az egészségre. Eddig példátlan olcsó árban árusítom ezen cikkeket, miért is a legkisebb keresetű kézimunkás fülkéjéből sem szabad hiányozni.

ÁRA:

Egy csomag 500 drb barnapapír (Grazer-féle) 30 fill.

Egy csomag 500 drb fehérpapír (Grazer-féle) 36 fill.

Egy drb hozzávaló tömör, elegáns tölgyfa-szekrényke, elzáró toloajtóval 2 K 40 f

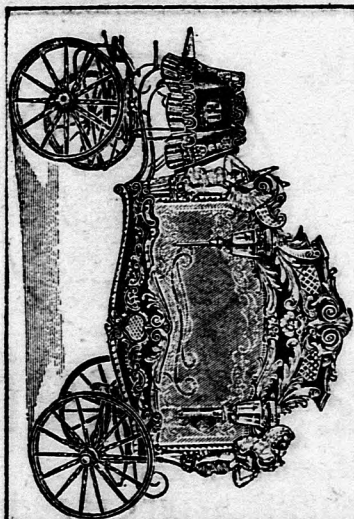
Mihály Sámuel

papirkereskedés, irodaberendezési szaküzlet, vilanyerőre berendezett könyvnyomdai iparüzem

DEBRECEN, Piac-utca 30. sz. (Korzó.)

Alapított 1891.

Alapított 1991

FRISS ZSIGMOND és DE DOCTOR GUIDO
 BUDAPEST, VI. LEHEL-UTCA 8.

ELSŐ MAGYAR
 KOPORSÓDÍSZ, SZEM-
 FEDŐ, SIRKOSZORÚ,
 GYÁSZKÖCSI ÉS
 PAVATALOZÁSI CIKKEK
 GYÁRA,
 TEMENTEZESI ÜZLETEK
 TELJES BERENDEZÉSE.
 TÁJÉKOZTATÓ ÁRJEGYZÉK
 INGYEN ÉS RÉRMENTEVE.

Férfi ingek, lábravalók,
 Harisnyák, zsebkendők,
 Selyem moaréék papi palástra,
 Női divatszövetek,
 Delainek,
 Mosó velezek, flanelek,
 Kész női ingek, ágyhuzatok,
 Paplanok, matracok,
 Szőnyegek és függönyök,
 Ágyterítők

olcsó, szabott árakon

kaphatók

Szabó Lajos fiai cégnél

DEBRECEN, RÓZSA-UTCA.

